ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

Рік V. Грудень 1958 Ч. 12 (52)

НАША ПОШТА

Дорогі Діти, Читачі й Передплатники!

З грудневим, свят-Миколаївським числом закінчується річник „Веселки" за 1958 рік. Попросіть своїх Батьків, Опікунів, Виховників і Вчителів, щоб внесли передплату на новий 1959 рік. Приєднуйте нових передплатників!

Видавництво „ВЕСЕЛКА"

Аня та її менша сестричка Сяня Мостович з Луївілу пишуть: Дорога „Веселко"! Наші батьки говорили нам, що місяць жовтень — це місяць української книжки й преси. Про це писали також наші дитячі журнали. Книжечки ми вже придбали для нашої бібліотеки, а тепер висилаємо наші пожертви для Тебе, „Веселко", щоб Ти могла й далі друкувати нам такі чудові казки і оповідання про нашу любу Україну.

Відповідь Редакції: Дорогі Діти! Місяць жовтень присвячений рідній книжці й пресі, але впродовж цілого року діти повинні купувати й читати українські книжки. Зокрема тепер на св. Миколая й Різдво дитячі книгозбірні повинні поповнитися новими виданнями. Рідна книжка й журнал — це найкращий подарунок з нагоди народин, ім'янин, закінчення шкільного року й одержання доброго свідоцтва, ґрадуації. Дякуємо за пам'ять і пожертву. Щирий привіт!

РОЗГАДАЙМО!

1. НАРОДНІ ЗАГАДКИ

а. Живе — лежить, умре — побіжить,
б. У дворі горою, у хаті водою.
в. Дід без сокири міст ладнає.
г. Людей не було, дощок не клали,
А через річку міст збудували.

**

2. ЗАГАДКИ — НЕДОМОВКИ

а. Таку я вдачу маю,
То лину, то стрибаю,
А прийде зима,
Стану сама.
Думав хлопчик день, —
Не вгадав,
Думав два — не вгадав,
Бо про . . . . . не згадав.

**

б. В небі хмара пролітала,
Білий пух порозсипала.
Він на землю міцно ліг,
Називають його . . . .

в.

Без води не міниться,
А з водою піниться,
Миє руки, миє тіло,
Знаю, знаю, це є . . . .

КУТОК РОЗВАГ

ОБОРОНА СНІГОВОЇ ФОРТЕЦІ

Під час зимових вакацій діти побудували зі снігу велику квадратову фортецю з баштами на кожному розі й влаштували гру „Оборона снігової фортеці".

Діти умовилися, що оборонці фортеці будуть вважатися переможеними, якщо вони не зможуть забезпечити з кожного боку фортеці по 12 оборонців.

1	10	1
10	44	10
1	10	1

Коли почалася гра, в фортеці було 44 оборонці, що розташувалися, як на малюнку. З обох боків летіли хмари сніжок. Під час першого наступу фортеця втратила чотирьох оборонців. Але вони перешикували свої лави і, хоч було тільки 40 оборонців, на кожній стороні фортеці продовжувало боротися 12 оборонців. Після другого наступу фортеця втратила ще 4-ох оборонців. Але вони уставилися так, що на кожній стіні далі залишилося по 12. У третьому наступі билося тільки 32 оборонців, але по 12 на кожній стіні. І під час останнього наступу, коли в фортеці залишилося тільки 28 оборонців, кожну стіну захищало по 12 оборонців. Яким чином, не зважаючи на зменшення кількості оборонців, на кожній стіні було їх все 12?

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи П. Холодного. Розділові заставки П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомори.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription $ 4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація Л. Гуцалюка

К. Перелісна

ПЕРШИЙ СНІГ

До кімнати Лесь прибіг:
„Ой, матусю! перший сніг!
З неба падає легенько,
Стеле стежечку м'якеньку.
Стало скрізь так біло-біло,
І так чисто, любо, мило:
Білий пух лежить на хаті,
На ялині біла вата,
Білим килимом укриті
У садочку трави й квіти.
І береза наша біла
Зовсім, зовсім побіліла . . .
Навіть білочка мала
Білу шапочку вдягла."

Ілюстрація *В. Залуцького*

ЗАЙЧИК ПІД СНІГОМ

Бігав зайчик цілий день,
Все шукав поїсти,
Заморився і присів
На пожовклім листі.

Підібрав свої лапки
І заплющив очі,
Хоч хвилинку відпочить
Бідний зайчик хоче.

А із неба сніг летить,
Білий та пухкенький,
І ляга там, де сидить
Зайчик наш сіренький.

Наче ковдрою його
Білою вкриває . . .
Ізігрівся зайчик наш,
Спить не спить, дрімає.

Сниться зайчику весна,
Сонечко, лісочок,
І городець, і садок,
І смачний листочок.

А сніжок летить-летить,
Зайчика вкриває,
Мов над ним тут снігова
Хатка виростає.

Діма

ПО СНІЖКУ

Ілюстрація Е. Козака

Цілу ніч, кружляючи,
Падав сніг згори,
Замело, завіяло
Вулиці й двори.

Вийшла з дому дівчинка
На сніжок, на лід,
І за нею вибігло
Цуценятко вслід.

Зовсім ще малесеньке,
Ноги неміцні, —
Що не крок, — то падає
У пухнастий сніг.

Падає і гавкає:
— Що це за біда! . .
А в садочку бігає
Дівчинка рада.

Каже цуценяткові:
— Нумо, не барись,
По сніжку блискучому
Бігати учись!

Цуценятко бігає
По слідах від ніг, —
І вже більш не падає
У пухнастий сніг.

Ганна Черінь

ЛИСТ ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Ілюстрація Е. Козака

Святий Миколаю!
Я Тебе чекаю!
Може знати б Ти хотів,
Що собі бажаю
На Різдво в дарунок?
Навантажуй клунок!

Перш за все хотіла б лялю,
Найпишнішу в світі кралю.
Потім зайчика м'якого —
Сам вже вибери якого.
Ще хотіла б я коня,
Щоб ним їздити щодня.
Ще також хотіла б качку,
Гуску, котика й собачку,
Та не справжніх, тільки цяцьку,
Щоб не їли забагацько.
Принеси цікаву книжку
Про кота або про мишку,
Про таких, як я, дівчаток,
Із малюнком на початок.
Ще хотіла б черевички,
Гарну блюзку, дві спіднички,
На голівку — синю стрічку,
А найбільш — малу сестричку.
Щоб її я доглядала,
По годинах годувала,
І у возику возила,
І ходить маленьку вчила . . .

Любий Отче Миколаю!
Я, звичайно, добре знаю,
Що цей список — аж задовгий,
Але ж Ти — незмірно добрий . . .
Принеси мені гостинців,
Скільки вміститься в торбинці:
Ані мало, ні багато —
Так, як скажуть мама й тато.

ГОРОБ'ЯТКА

„Ми бідненькі гороб'ятка,
Зимна взимку наша хатка —
Киньте нам хоч по кришині,
А поможете пташині!"

Добрі діти це почули,
Зі стола кришки згорнули,
Вибігли на сніг із хати
Пташенят нагодувати.

Я. Божемська

Р. Завадович

У НІЧ ПІД СВЯТО МИКОЛАЯ

Ілюстрації Л. Гуцалюка

Не спалося у ніч під Миколая: на вулиці скрипів таємно сніг, у голові думок товклася зграя — насилу сон мене нарешті зміг...

І сниться, ніби я зробив ракету і фю-у-у — помчався в чорний небозвід, смикнув за хвіст заблукану комету, немов то був старий домашній кіт. Зірки пурхнули аж в куточок неба, мов злякані дівчатка: — Ах! Ох! Ах!

— О, не лякайтесь! — я гукнув. — Не треба! Я не до вас, я на Чумацький Шлях. Далеко він? Наліво чи направо? Угору, вниз чи просто навмання? Я скрізь поїду — в мене кінь на славу, ніхто не мав такого ще коня!

Зірки зраділи: — Будь здоров, юначе! Наш край просторий, він не має меж. Поглянь угору, бачиш там неначе туман іскристий? Це ж той шлях, еге ж!

Далеко ще! .. Насунув я шапчину, в своїм моторі ґудзик потиснув і, мов стріла, між зорями полинув в холодну прірву, в темну далину. Лечу й боюсь: а що, коли зі шляху зведе мене на бездоріжжя Блуд? А що, коли у тьмі з усього маху з плянетою чоломкнуся отут? Дивлюся — Місяць котиться повз мене, гукаю:

— Пане Місяцю! Стривай! Є світло в вас червоне і зелене? Є на Шляху Чумацькім поліцай?

— Авжеж! — сказав. — Хоч місце це просторе, за поліцая правлю сам я тут. Дивись, мов іскри, мчаться метеори, не виминеш — то ось тобі й капут. А ти куди?

— Мене послали діти: „Лети, — сказали, — на Чумацький Шлях святого Миколая перестріти, як їхатиме з неба на санках. Йому дорогу маєш показати, щоб між плянет, бува, не заблудив, щоб до дітей потрапив просто в хату без зайвої мороки і біди."

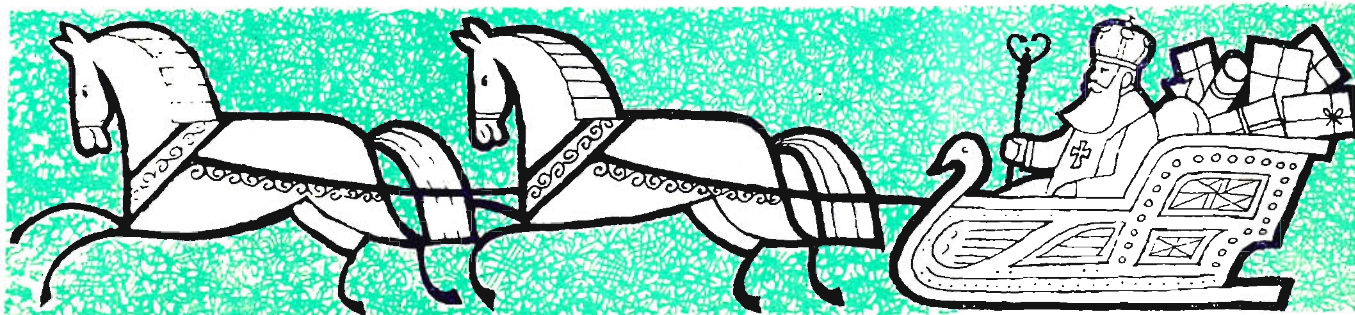
Ну, що ж, — всміхнувся Місяць, — це не шкодить. Однак, маленький інженере, знай, що вже з годину по землиці ходить святий Угодник Божий Миколай. Як ти з Шикаґа підлетів угору і над Ню Йорком знявся в височінь, то він з'явився десь від Лябрадору — звідтіль дзвіночки грали „дзінь-дзілінь"...

Що? Що? Рука у мене затремтіла... Не той, що треба, ґудзик я потис, і стрімголов ракета полетіла із зоряного неба просто вниз. Холодний вітер в вуха люто свище, а я зігнувся на сідлі в дугу, лечу, мов камінь, нижче все і нижче, вже бачу землю, білу у снігу. Іще хвилина — бачу наше місто, над ним туман морозяний, мов дим, блищать разки ліхтарень, мов намисто, ось наша вулиця, мій дім.

А перед домом — пишні з льоду сани, басують коні, білі, наче сніг, схилився янгол на віконні рами, чолом до шибки сірої приліг. А в санях Він — святий Дідусь-Владика в проміннійризі, в срібній бороді!...

Ой, лелечко! — я обізвався криком, і геп з ракетою на хату!!! І тоді —

прокинувсь я на теплій подущині, а під подушкою в той час загорнена в папір, мов небо, синій, вибиваний зірками раз-у-раз, лежала ціла, не розбита блискуча срібна іграшка-ракета...

Текля Білецька

Ілюстрації ***Е. Козака***

СОВИНА НИВКА

Треба вам знати, що Совина Нивка — зовсім не нивка, а велика каменоломня, себто місце, де ломлять будівельний камінь. Але колись там таки справді була нивка, та така вже камениста, що не то плугом її зорати, але й заступом скопати важко було. Аж дивно, що клапоть землі нивкою звали, коли тільки й користи з нього, що вівці попасали. Край нивки, при дорозі, росла однимодна стара ялиця. У дуплі цієї ялиці гніздилися сови. „Гу-гу . . ." — вигукували ночами, лякаючи подорожніх.

Совина Нивка належала Якимові. Правду сказати, крім тієї нивки, старенької хатини біля неї та ще кількох овечок, Яким нічого більше й не мав. Цілий рік ходив на заробітки то з косою, то з ціпом, то з сокирою. Про якісь сільськогосподарські машини в тих часах ніхто й не чував, і для охочої людини все заробіток знаходився. Так то Яким проживав з жінкою та двома діточками.

Але минув рік такий прикрий для Якима! Улітку врожай був невеликий, то й заробітку було мало, а восени, працюючи в лісі, Яким застудився і майже цілу зиму пролежав нездужаючи. На переднівку прийшлося круто, і гроші, які там були, розійшлися, ще й напозичався немало.

От і каже Яким до жінки:

— Піду вирубаю ту ялицю, що на нивці; позичу коней у сусіда, вивезу дрова до міста, то, може, хоч на мішок жита вторгую.

А жінка на це: — Роби, як знаєш.

Взяв Яким пилу та сокиру і вийшов на нивку. Роздивився добре, де б то ялицю підрубати, щоб, падаючи, не загатила людям дороги, сплюнув у долоні, вхопив сокиру, замахнувся і бух! — ударив по стовбурі. Стара ялиця аж здригнулась, і де ще яка суха шишка висіла на гілці, полетіла додолу.

— Гу-у . . . — загуділа в дуплі перелякана сова.

— Гу-гу-гу . . . — жалібно загуділи малі совенята.

— Бух! — ударив Яким по стовбурі вдруге.

Сова вилетіла з дупла на гілляку і заверещала, мов навіжена.

— Гу . . . Що ти робиш, Якиме? Пощо рубаєш ялицю?

Та Яким і не слухає. Бух! — ударив сокирою втретє.

— Гу-гу-гу . . . — ще жалісніше загуділи совенята.

Сова кинулась до дупла, знов вилетіла на гілляку і вже не сварить, а молить:

— Гу-гу-гу . . . Змилуйся, Якиме! Почекай хоч поки дітей підховаю та у світ виведу.

— Поки ти своїх підховаєш, то мої з голоду повмирають, — буркнув Яким і вже підняв сокиру, коли Якимиха, що вийшла за чоловіком помогти пиляти колоду, сіпнула його за рукав.

— Почекай таки, — каже. — Бачиш — діти в неї маленькі. Один чи два тижні ще якось перебідуємо.

— Хай уже там! . . . — нерадо погодився Яким.

Сова на радощах розгуділась, мов дзвін.

— Гу . . . гу . . . Не пожалуєш цього, Якиме! Послухай мене: тут, на цій нивці, між цим камінням скарб захований. Пошукай добре, і знайдеш його напевно.

Скарб! На Совиній Нивці скарб захований? Золото, самоцвіти! Яким та Якимиха про це не знали . . .

Кинулись вони скарбу шукати: спочатку тільки блукали по нивці, виглядаючи, чи де чого між камінням не заховано; далі стали підіймати найменші кусні та відносити на край нивки і скидати на купу; нарешті взялися підважувати й більші камені та відкочувати набік. За тиждень вичистили нивку, як тік, але скарбу на знайшли. Осталися ще, правда, два-три бовдури над ярком,

але такі вже великі, так уже в землю вброслі, що ледве чи можна під ними щось заховати. Зневірені, вже хотіли були вертатися до хати, коли ось їде дорогою чоловік якийсь. Заможний видко, бо й коні в нього добрі і віз не простий, а з полукішком.

— Помагайбі! — здоровить здалека.

— Дай Боже! — відказує Яким.

Проїжджий зупинив коні біля нивки й питає:

— Нащо вам, коли можна знати, цей камінь потрібний?

— На лихо він мені потрібний! Хіба ями на дорозі гатитиму . . . — не дуже то привітно відповів Яким.

— От і нагадали, — говорить проїжджий. — У мене, бачите, млин над річкою. Млинок непоганий, та доїжджати важко. Люди, їдучи з набором, такі ями в дорозі вибили, що, як прийде весна, коні по вуха в болоті топляться. Не раз уже думав дорогу направити, та в нашій околиці за камінь важко. Що там довго розказувати! От, продайте мені цей камінь, коли він вам не потрібний.

Продав Яким мельникові камінь; що там узяв за нього, цього я не знаю, досить, що до косовиці якось перекрутив, а там прийшли жнива, потім молотьба, під зиму робота в лісі знайшлася — і про стару ялицю зовсім він забув. Але на переднівку в бідного заробітчанина все з грішми круто, а тут, мов на лихо, чоботи зовсім подерлися.

От і каже він до жінки:

— Піду вирубаю ту ялицю, що на нивці, позичу коней у сусіда, вивезу дрова до міста, то, може, хоч на чоботи вторгую.

А жінка на це: — Роби, як знаєш.

Узяв Яким пилу та сокиру, вийшов на нивку, придивився, де то вже минулого року починав ялицю підрубувати, сплюнув у долоні, вхопив сокиру, замахнувся і бух! — ударив по стовбурі.

— Гу-у . . . — загуділа в дуплі перелякана сова.

— Гу-гу-гу, — жалісно загуділи малі совенята.

— Бух! — ударив Яким по стовбурі вдруге.

Сова вилетіла з дупла на гілляку і кричить, мов навіжена:

— Гу . . . Що це ти робиш, Якиме? Знову рубаєш ялицю?

Та Яким і не слухає. Бух! — ударив сокирою втретє.

— Гу-гу-гу . . . ще жалісніше загуділи совенята.

Сова кинулася до дупла, вилетіла на гілляку і вже не сварить, а молить:

— Гу-гу-гу . . . Змилуйся, Якиме! Почекай хоч поки дітей підховаю та у світ виведу.

— Як же ж мені чекати, — каже Яким, — коли чоботи ось-ось розлетяться, а нових купити нізащо?

— Чому ж ти, Якиме, скарбу не шукаєш? — питає сова.

— Та шукав, шукав . . .

— Ну?

— Нічого не знайшов, — відповідає Яким.

А сова на це: — Погано ти, куме, шукав! Пошукай краще!

— „І де тут уже того скарбу шукати? — думає Яким. — Нивка гладенька, як тік, овес посіяти думав. Хіба під цими бовдурами, що над ярком? Та ці каменюки такі вже великі, що їх і з місця не зрушиш".

От і взявся він бовдури розбивати. За тиждень полупав їх зовсім, із землею зрівняв, але знайти — нічого не знайшов. Вже думав кидати роботу, коли ось — іде дорогою якийсь чоловік.

— Помагайбі! — здоровить здалека.

— Дай Боже! — відповідає Яким.

Прохожий спинився біля нивки, вийняв з кишені капшук з тютюном і став набивати люльку.

— Нащо вам, коли можна знати, цей камінь потрібний? — питає Якима.

— На лихо він мені потрібний! Хіба льох на картоплю мурувати? — не дуже то привітно відповідає Яким.

— От і нагадали, — каже прохожий. — Мені саме льох на картоплю мурувати треба, та в нашій околиці за камінь важко. Що там довго розказувати! От, продайте мені цей камінь, коли він вам не потрібний.

Продав Яким прохожому камінь, купив собі нові чоботи, жінці хустину та й дітям по бублику — і про стару ялицю зовсім забув.

Минув ще рік. Якось уже під весну каже Якимиха до чоловіка:

— От, якби то нам теля купити, підховати та дочекатись своєї корови. Було б і молоко своє, і яка там грудка масла чи сиру, легше було б прохарчуватись.

Якби то! . . Та в бідного заробітчанина грошей на покладі немає. От і каже Яким до жінки:

— Піду вирубаю ту ялицю, що на нивці, позичу коней у сусіда, вивезу дрова до міста, то може й на теля вторгую.

А жінка на це: — Роби, як знаєш.

Узяв Яким пилу та сокиру, вийшов на нивку, придивився, де вже двічі починав ялицю підрубувати, сплюнув у долоні, вхопив сокиру, замахнувся і бух! — ударив по стовбурі.

— Гу-у . . . — загуділа в дуплі перелякана сова.

Бух! . . — вдарив Яким по стовбурі вдруге.

Сова вилетіла з дупла на гілляку і кричить:

— Гу-гу . . . Ти знов тут, Якиме! Знов рубаєш сосну!?

Яким і не слухає. Замахнувся і вдарив сокирою втретє.

— Гу-гу . . — гуде сова. — Рубай . . . . Мені байдуже. Дітей уже підховала та в світ вивела, а сама денебудь приміщуся. Але скажи мені, Якиме, що ти робитимеш, коли цієї ялиці не стане. Чим порятуєшся, коли біда притисне?

Яким пристанув, почухався в потилицю й каже: — Або я знаю? . . .

— Чому ж ти, Якиме, — питає сова, — скарбу не шукаєш? Копай, ломи камінь, і скарб знайдеш!

— „Спробую ще раз!" — думає Яким.

Пішов він над ярок і почав землю копати. Докопався до чистого каменю і став його ломити. Виломив одну брилу, другу й третю, а далі думає: „Сам я тут нічого не вдію". Пішов до сусіда Сави й каже:

— Саво, допоможи камінь ломити, скарбу шукати, а що знайдемо, поділимо надвоє.

А сусід на це: — Та там цього каменю стільки, що й за сто років не виламаєш.

І Сава відмовився допомагати. Вернувся Яким над ярок і сам не знає, що йому робити. Коли ось іде дорогою парубок якийсь. З міста, видно, бо черевики на ньому легенькі і плащ крамний — на прогулянку вийшов.

— Помагайбі! — здоровить здалека.

— Дай Боже! — відповідає Яким.

Парубок зупинився біля нивки.

— Ой, хороший камінь у вас, — говорить. — Нащо вам, коли можна знати, цей камінь потрібний?

— На лихо він мені потрібний! Хіба радницю ставити? — не дуже привітно відповів Яким.

Побачив парубок, що Яким — людина не дуже говірка, попрощався й пішов. Але за день чи за два йде той самий парубок і ще троє старших з собою веде.

— Помагайбі! — здоровлять здалека.

— Дай Боже! — відповідає Яким.

— А ми до вас за ділом, — говорить найстарший з них. — Розказував нам ось цей парубок, що у вас камінь хороший. Наша громада, треба вам знати, задумала радницю ставити. Та ось заковика: в нашій околиці за добрий камінь важко. Що там довго розказувати? Чи не наломили б ви нам каменю під будову? За тим то ми до вас і прийшли, а щоб знали, що діло думаємо, стільки-і-стільки готові дати на завдаток.

— Що ж, — думає Яким, — камінь так чи так ломити треба, а трохи заробити при тому не завадить. Можна буде й людей найняти, то робота швидко піде.

Погодився Яким, узяв завдаток, найняв робітників і став камінь під нову радницю ломити. Ще не впорався з тим, а тут уже трапляється інша робота — нову церкву задумали люди мурувати, а там — міст через річку хочуть будувати, а там — нову школу ставити. І закипіла робота в новій каменоломні.

Поки Яким збирав на нивці каміння та розбивав бовдури над ярком, його сусіди лише здвигали плечима:

— Хто б там на Совиній Нивці скарб якийсь ховав?

Коли Яким став копати та ломити камінь, люди прямо говорили:

— От, мав Яким хоч де вівці попасти, а як розриє нивку, то й цього не матиме.

Але коли по кількох роках Яким поставив собі нову простору хату, купив коні та корови, а діти свої послав до міста в науку, тоді в селі загуло:

— Яким скарб знайшов! Таки, бачите, знайшов!

Сава не втерпів. Якось перестрів Якима на дорозі та й каже:

— Колись ти, Якиме, кликав мене камінь ломити, скарбу шукати. Покажи хоч тепер, як цей скарб виглядає.

Яким нахилився, підняв кусень каменю, що випав з воза, коли вивозили його з каменоломні, і подав Саві.

— Жартуєш, Якиме! — каже Сава. — Та ж це простий камінь.

— Ні, не жартую, Саво, — говорить Яким. — Шукав я, бачиш, золота, самоцвітів, та не думав, що тільки б рук прикласти і цей простий собі камінь скарбом стане.

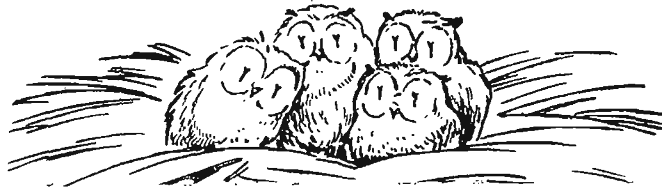
Таке то розказують ті, що пам'ятають, як Совина Нивка була собі лише „нивка".

Заступ — лопата, рискаль.

Переднівок — час перед „новим хлібом", тобто перед жнивами.

Гроші на покладі — готові гроші.

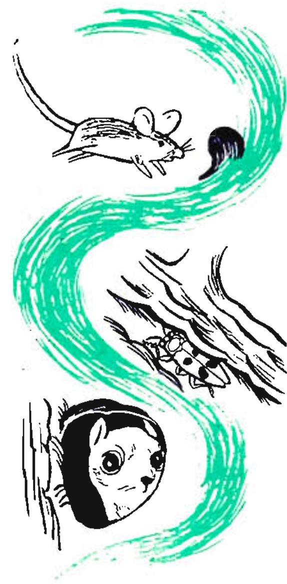
Радниця — будинок громадського уряду, ратуш.

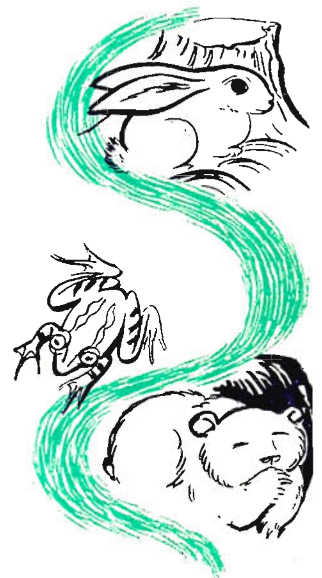

М. Щербак

ДОБРИЙ СХОВ

Ілюстрації П. Холодного

Хуртовина. Лютий вітер
Колихнув безлисті віти —
Де подітись? Де зогрітись? . .
Хто на зиму не знайшов
Від морозу добрий схов?

Поспішає мишка в нору,
Заховався жук під кору,
У просторому дуплі
Вивірка живе в теплі.

Зайчик під пеньком приліг —
Не страшний вже вітер, сніг,
Жабки у ставку давно
Десь зарилися на дно . . .

Що там вітер! Що морози!
Ведмедисько у барлозі
Днює і ночує все,
Вже не їсть, лиш лапу ссе . . .

Навіть киця-воркотуха
У кімнаті щулить вуха
І взяла собі за звичку
Грітися у . . . черевичку.

Добре тому, хто знайшов
Від морозу теплий схов!

Роман Завадович

КОЛИ ДЗВЕНИТЬ ЩЕДРІВКА

Йорданська сценка*

Ілюстрації М. Левицького

Особи: Господар, Господиня, Петрусь, Марта, Щедрівниці

І ВІДСЛОНА

Сцена складається з двох частин: більша — це середина сільської хати, менша — подвір'я, збоку ріг повітки з дверима, поруч неї ворота на вулицю. Проміж стіну хати й повітку видно село й дерев'яну церковцю. Сніг, наморозь, віскряки. ГОСПОДИНЯ *заходиться біля печі,* МАРТА *сидить кінець стола й ножицями розтинає стебелини на більші й менші урізки. Обидві наспівують колядку-щедрівку.* ПЕТРУСЬ *на другому кінці стола викінчує дерев'яного хрестика і збиває перехрестя цвяшком.*

Петрусь: Ну от, йорданський хрестик зараз буде готовий. А ти, Марто, дивись, щоб соломинки були рівні!

Марта: Та ж певно, що негарно, як одні хрестики будуть більші, а другі менші. Ти за мене не бійся! А зірочки я зроблю акурат так, як торік на Щедрий Вечір навчилася від бабуні.

Петрусь *(встає, показує хрестика):* Мамо, дивіться, який гарний хрестик! Прошу вас, заквітчайте його!

Господиня: Зараз, сину! *(Втирає руки, підходить до образів і виймає з-за рами синьожовту стрічку та малі паперові квіточки).* Ми ще вчора з Мартусею приготовили. *(Квітчає хрестика, діти придивляються).* Отут биндочку, а тут три квіточки — одна посередині, дві по боках... Отак! Іди ж, Петрусю, прибий хрестика на воротях. А ти, доню, кінчай різати соломинки, бо зараз прийдуть тато з церкви з свяченою водою.

Петрусь: Я скоро! Де моя кожушина? *(Одягає кожушка, виходить на подвір'я і прибиває хрестика на ворітному стовпі. Потім здіймає шапку, хреститься, вклоняється хрестикові і, ковзаючись на закаблуках по льоду, біжить у хату).*

Марта *(тим часом перенесла соломинки на лутку вікна):* Іди сюди, Петрусю, поможи мені.

Петрусь: Гаразд! Ліва сторона вікна твоя, а права моя. Ану, хто скорше?

Марта: Ні, хто краще!

Господиня *(подає миску з водою):* Нате вам воду! Тільки гарно приберіть, діти!

Діти: Дякуємо. *(Прибирають шибки соломинками, вмочаючи урізки в воду, та час від часу гомонять).* Я роблю хрестика. — А я зірку. — А яка бабина зірка? — Дивися, щоб не зависоко! — Отак буде добре!

Господиня: Не робіть вигадок, хай будуть самі стародавні взори і зірки, віконця та й усяких хрестиків побільше. Це є Йордань, Христове хрещення!

Петрусь: Ми так і робимо, мамо.

Марта: Подивіться, матусю, на нашу роботу! Гарно?

Господиня: Гарно! Усе гарно, що зроблено, як звичай наказує.

Петрусь *(по хвилині, зідхнувши):* Мамо, а коли можна буде їсти?

Господиня *(всміхаючись):* Бідний, ти вже зголоднів, бачу...

Марта: Е, Петрусю, стидайся! Такий великий, старший від мене, і їсти хочеш!.. У Щедрий Вечір постити треба!

Петрусь: А ти хіба не голодна?

Господиня: Потерпіть трохи — вже недовго! Тато принесуть свяченої води, нап'ємось, а тоді щось там перекусите. Ми з татом попостимо до вечері.

Петрусь: А пополудні підемо подивитися на ріку, як будуть ставити хреста з льоду.

Марта: Чи дозволите, матусю?

Господиня: Ідіть, тільки в воду не попадайте! *(Марта плеще на радощах долонями).*

*** У цій сценці показані найважливіші українські народні звичаї у Щедрий Вечір, перед празником Богоявління (Йордані, Водохрещів).**

Цю сценку друкуємо вже тепер, щоб дати дітям змогу приготовити її на Різдво. Сценку можна грати в дитячім театрі, школі, Пласті, СУМ'і й ін., або виконати її перед мікрофоном на радіовій передачі.

Петрусь: *(зраділий):* Я торік бачив, як ставили на ріці хреста. Знаєте, лід, мов дерево, пилою пиляли рівно-рівненько. Складали разом, поливали водою, і все зараз замерзало. А потім принесли від дядини Маланки великий горнець борщу і вилляли на хрест. Хрест став червоний, мов його помалювали. Потім зробили з льоду престолик. На ньому ставлять церковний хрест і свічки.

Марта: О, я знаю: завтра люди з цілого села та присілків підуть з священиком і корогвами на ріку до льодового хреста й там освятять воду. Чому то так, мамо?

Господиня: Бо сам Христос хрестився у ріці, в Йордані.

Марта: Але тоді певно не було такого морозу, як тепер . . .

Петрусь: Ну, то що, якби був? Бабуня мені розповідали, що ще недавно в нашім селі на Йордань хлопці скакали в посвячену воду, в річку. А як бабуня казали, то це певна правда. Чи так, мамо?

Господиня: Правда, сину! Купалися у свяченій воді, бо вірили, що вона дає дивну силу. А тепер, діти, поставмо на стіл кутю й узвар, бо тата тільки що не видно. *(Діти накладають на стіл сіна, а господиня обережно ставить на скатерть миску з кутею та горщик з узваром).*

Господар *(входить на подвір'я, здіймає шапку перед хрестиком на воротях, вдоволено всміхається, потім вступає в хату з глеком свяченої води):* Христос хрестився в Йордані!

Всі *(вклоняються):* Славіте його!

Господар: Гарно хрестика змайстрував ти, Петре! *(Ставить глека на стіл).* Подай, жінко, горнятка!

Діти *(наввипередки):* Дайте, мамо, ми занесем! *(Ставлять чотири чашечки на столі).*

Господар *(наливає обережно води):* Пийте свячену воду, та не розливайте! То нині свята й цілюща вода. Помагає на всяке лихо. Пийте, діти, йорданська вода хоронить від дитячих хвороб.

Всі *(побожно хрестяться, потім спроквола до дна випивають воду).*

Господар: Тепер поблагословимо господарство. Подай миску, жінко! Діти, де наше кропильце? *(Наливає свяченої води в миску, бере від Петруся кропило з житніх колосків).*

Господиня: Ось посвячені сухоцвіти. *(Дістає з-за образів кілька сухих квіток і вкладає в миску. Потім мішає жменьку муки з водою із дзбанка).*

Марта: Мамо, що ви робите?

Господиня: Замішую рідке тісто на свяченій воді. Буду ним писати на дверях хрести. Хрест оборонить нас від усякого лиха.

Господар: Хрест усякій нечисті дорогу заступає. *(Співає йорданського тропаря „В Йордані крещающуся Тебі, Господи ...” Господиня й діти підтягають. Господар кропить поріг хати, господиня робить на дверях знадвору тістом знак хреста і кладе на порозі шматок книша. Те саме роблять у дверях повітки. Діти виходять за ними, стають біля хатніх дверей і придивляються).*

Марта: О, пішли до стайні! Кроплять стайню і, навіть, коників кроплять.

Петрусь: А ти як думала? І коники мусять бути здорові. Дивись, пішли до стодоли. І до комори підуть. Кожну будівлю покроплять і на кожних дверях хрестика з тіста поставлять. Казали бабуня, що ніяке лихо не буде мати приступу до нашого господарства.

Марта: Як я виросту велика, як стану господинею, то й я так буду робити. А ти?

Петрусь: І я також. Діди мої і тато так робили, а я мав би бути гірший? О, ні!

Марта: Знаєш, як тато з мамою вернуться до хати, то я попрошу, щоб дали трохи їсти, і побіжу до дядини Варварки. Там збираються дівчата пригадати собі щедрівок, а я ще не всі вмію.

Петрусь: *А я піду в село оглянути хрестики* на воротях. Чи є кращий від нашого? А потім підійду під дядинину хату, гукну на тебе і підемо дивитись, як будуть ставити льодового хреста, добре?

Марта: *Добре, добре!* Ось уже тато-мама йдуть. Ходім до хати!

II ВІДСЛОНА

Обстанова сцени, як у І-ій відслоні, тільки в хаті прибрано, як на Святий Вечір. Вся родина за столом, вечеря кінчається.

Господар *(встає і хреститься в сторону образів):* Слава Богу, що дав нам Щедрого Вечора діждати і поблагословив наш стіл багатою стравою. Дякуйте, діти, Богові за Його ласку, за хліб і мед.

Господиня: І просіть, щоб дозволив щасливо весь вік прожити та другої Йордані діждати. *(Вся сім'я встає з лавок і молиться).*

Петрусь *(перешіптується з Мартою, шукає шапки. Марта бере хустогку на голову).*

Господиня: Куди ви, діти?

Петрусь: Ми, мамо, лише до плоту кутю проганяти. Чи дозволите взяти качалку?

Госодар *(всміхаюгись):* Ну, що ж, проганяють інші,проганяйте й ви. Та не дуже тую кутю лякайте, щоб нарік знов до нас вернулася! Бо як же буде без куті?

Марта: Ні, тату, ми лише трішки... *(Обоє з Петрусем беруть кагалку і виходять на подвір'я).*

Господар: Гей, не такий тепер світ, як колись бувало. За моїх парубоцьких літ хлопці всі свята ходили з козою, був перебраний дід, баба з мішком соломи, був жид, циган, парубок їздив на солом'яному коні, сипалися сміхи, жарти...

Господиня: Так, так, тепер на світі ніби якось сумніше стало. Забуваються стародавні звичаї... *(Наслухує).* А чуєш, як наші діти кутю проганяють?

Діти *(стукотять кагалкою об тин):* А тю! А тю-у-у! Колядо, утікай, а за рік знов у наше село прибувай! А тю-у-у!
(З інших дворів теж гути калатання. До цих голосів приєднується за хвилину погавкування собак, а далі десь недалеко відзивається дзвінок і мелодія щедрівки).

Петрусь: Щедрівниці вже на село вийшли!

Марта: До нас ідуть! Ходім, скажемо мамі, татові! *(Біжать у хату).*

Господар:А що там таке сталося? Куті злякалися?

Діти *(наввипередки):* Тату, мамо, щедрівниці йдуть, у нас під вікнами щедрувати будуть!

Господар: А ми тому й раді.

Господиня *(підходить до столу):* Треба щось для міхоноші вибрати.

(Господар заглядає в гаманець, діти стають коло вікна і вдивляються в темінь. У ворота входить гурток по-зимовому закутаних дівгат, стає проти вікон і співає щедрівку. Під гас співу одна дівгина-міхоноша підходить під двері. Господиня дає їй подарунки й гроші. Під гас останнього куплету спадає заслона).

Віскряк — сопляк, бурулька; лутка — долішня частина віконної рами; качалка — валок, обточений кругло шматок дерева до качання тіста на стільниці.

Ганна Черінь

Ілюстрації Е. Козака

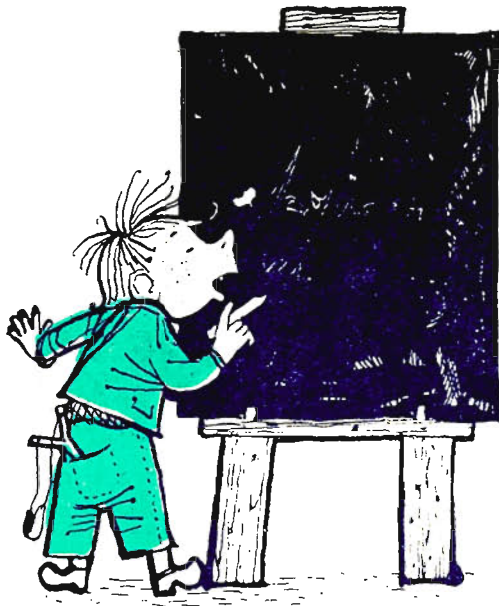
7. „МАЙСТЕР" ГРИЦЬ

Є у нас у школі Гриць,
Перший майстер до дурниць.
Тільки вийде з дому — хвиць!
Вже погнав кудись на шкоди.

Він дере чужі книжки,
Віднімає пиріжки,
В вікна кидає сніжки,
Рве горох в чужім городі...

Я сама люблю не раз
Пустувати час від часу,
І тому не завжди нас
Я сприймаю, як образу.

Та недарма мати Гриця
Мусить з ним не раз свариться.
То він б'ється, то упав,
То штанці нові порвав,
То цукорка в когось взяв,
То кота потяг за хвіст,

Як, той Гриць не хоче вчиться?!
Що ж то виросте із Гриця?!
Та ж як стане він великий,
Буде він, як і тепер:
Ані вчитель, ані лікар,
Ані технік-інженер...
Вже ж людина отака
Не збудує літака,
Не обчислить рух машини,
І не вивчить медицини.

Тільки правда, в дні останні
„Майстер" Гриць, на диво нам,
Підтягнувся в рахуванні
Й малюванні діяграм.

Може він на думку взяв
Стати МАЙСТРОМ добрих справ?!

То наївся м'яса в піст,
То десь шапку загубив,
То погано заробив,
То спізнивсь на дві години,
То відсутній без причини...

Всім у клясі заважає,
Нас на збитки спокушає,
А стрекоче, як сорока!
Вчителям із ним морока.

Смішно нам з його дурниць!
Ще ж до того майстер Гриць,
Наш завзятий мухолов,
Добре знає кілька мов:
По-котячому,
По-собачому,
Навіть вміє він
По-ослячому.

А тепер я чула, наче
Вже вивчає мову рачу.
Він, як матінка-корова,
Заговорить до теляти...

Лиш по-людському два слова
Ледве може він зв'язати.

І як вийде до таблиці,
Пише там самі дурниці:
Зробить він — страшенний жах! —
Шість помилок в двох словах!

От такий то є наш Гриць,
Перший майстер до дурниць.

ЩО ЧИТАТИ?

ЯКІ ДИТЯЧІ КНИЖКИ КУПУВАТИ Й ЧИТАТИ?

Спитаємо вас, діти, які книжки купувати й читати? Зразу гукнете: гарні!

Еге, воно й справді так: треба купувати й читати тільки гарні, цікаві й добрі книжки. Гарні змістом, гарні малюнками, гарні чистим і виразним друком. А як знати, які книжки гарні й цікаві?

У „Веселці" ми вже не раз писали про нові видання для дітей, а сьогодні хочемо вам сказати, що є ще й окрема книжечка про... книжки. Це такий покажчик-каталог наших дитячих книжок, що його видало Товариство Українських Педагогів у Канаді. Ця книжечка називається „Що повинна прочитати українська дитина". У цій книжечці-покажчику поданий список понад сотні книжок для дітей, а при кожній назві книжки є й її оцінка.

Цей покажчик можна дістати в українських книгарнях, а можна також замовити в пластовій книгарні „Плай" — PLAY Store, 344a Bathhurst St., Toronto, Ont., Canada. Ціна книжечки дол. 0.30.

„ЗОЛОТІ ДЗВІНОЧКИ"

Вийшла недавно нова книжка баєчок і казочок для молодших дітей п. з. „Золоті дзвіночки". Написала ці байки й казочки дитяча письменниця Іванна Савицька, а розкішні, кольорові малюнки зладив мистець Петро Андрусів. Книжка великого формату, надрукована великим чітким друком на доброму папері.

Оці байки й казки радо слухатимуть молодші діти кожного вечора і перед сном, а старші діти — першоклясники „Рідних шкіл" вже й самотужки читатимуть.

Ціна книжки 2.50 дол.

THE DEFENDER OF THE FISHERMEN

(Based on a Legend by Michael Miller)

The Sea of Azov in Ukraine is rich in fish, and towns and dwellers near its coast live by fishing.

Winter was the best season. The sea froze and fishermen were able to ride over the ice far away from the shore. There they cut ice-holes, threw nets inside and drew a great number of fish. The work was prosperous but dangerous, for it was from the Black Sea that the warm wind blew. The thaw would come very rapidly, the ice would break and the fishermen would be left on an ice-field far from the shore and thus many of them perished.

The defender of the fishermen and everyone at sea was Saint Nicolai and before each fishing trip special church services were held before his icon.

One year, just after the Feast of St. Michael the weather was glorious. The sea froze and snow covered its glittering surface. It looked like a big table covered with a white cloth inviting to a great feast.

Fishermen rode from far and from near and from one village they came under the leadreship of old Marco who had abandoned fishing long ago but this time, tempted by the wonderful weather, consented to go.

Far away from the shore in the middle of the sea Marco ordered them to stop, to put up tents—*dshooloony*—cut ice-holes and lower nets in the water. In the morning the nets were full of fish, and fishermen sent four loaded sleighs to Tahanreeh market. And so it was day after day and men became so rich as never before.

Then one day old Marco became frightened. He looked at the sky and the sun seemed as if it was covered by a high veil. So he said to his men:

"Well, good men, the catch was wonderful, the sale was exceptional. We are rich now, so let us go home before the wind from the Black Sea blows."

But the men disliked the idea of going home. So Marco persuaded them to put the nets for the last time and go home next morning.

But all of a sudden, in the middle of the night came a sound as if a bomb had exploded. All arose with a start and Marco ordered all to leave the nets and tents behind and ride in their sleighs as quickly as possible towards the coast.

It was dark, the fog was dense, the wind blew and all around as if a battle was being fought with guns: the ice was braking. With shaking hands they harnessed their horses and after they rode a few paces they heard a sound as if a thunder striking and looking behind they saw no tents but a black water. And so the fishermen rode on when suddenly the first horse stopped. Before him was also a black water of the stormy sea. Marco changed direction but after a short while the last horse, after uttering a desperate sound, fell under the ice with his sleigh. Here Marco again told his men to leave all sleighs and horses behind. Only men bound together with a rope walked desperately on and on in the complete darkness losing all sense of direction and time.

One day they saw another group of desperate fishermen and they all chose old Marco as their leader. They continued to go in utter darkness. When they ran short of meat they chewed the harness and some men were so weak that they refused to go on but remained sitting on the ice, awaiting death.

One night when all sat down to rest old Marco began to pray desperately to God to save those poor fishermen that knew all their lives nothing but hardship. Praying, he wept and suddenly as in a dream he saw an old priest in episcopal robes with a book and a cross in his hands standing a few paces before him and weeping. Marco rose to his feet and looked around. He saw only dark figures of tired fishermen. But when he closed his eyes he saw the old priest again but this time as in beckoning him to go. He stood up again to see naught but when the third time the old priest appeared Marco shouted all to get up and follow him. He led all in an unknown direction, jumping from an ice-field to an ice-field, singing hymns and saying prayers. And all the time it seemed to him he saw a dark figure before him in the fog pointing the way.

When their journey seemed hopeless they suddenly heard a soft sound of a bell in the distance and then dogs barking. They were saved; the land was near. The men began to embrace each other with joy and jumped into the icy water to reach the shore. And when they heard again the church bells ringing and people singing they realized: it was the Christmas Night. And from the church the people rushed out and took the poor fishermen to their houses.

Old Marco was taken by the mayor of the town and when he entered his house he bowed low before the holy icons on the wall and among them he saw the same old priest in episcopal clothes that appeared to him at sea. And only then did old Marco realize that it was the Saint Nicolai.

And so on Christmas Night Saint Nicolai prayed for God's mercy upon the poor fishermen and led them all safely to the shore.

The Frost, the Sun and the Wind

(A Ukrainian Folk Tale)

Once upon a time a man, walking along the road, saw the Frost, the Sun and the Wind coming towards him. So he stopped in the middle of the road, and taking off his hat, bowed low.

"He is greeting me that way," said the Sun, "begging me not to burn him."

"No," said the Frost, "he is greeting me for he is more afraid of me."

"Stop quarreling," cried the Wind, "it is me that he is greeting, not you."

"Well, then," said the Sun, "let us ask him."

So they overtook him and said:

"Who is it that you are greeting?"

"The Wind," said the man.

"Well," rejoiced the Wind, "didn't I tell you he was greeting me?"

"You?," cried the Sun. "I'll burn and bake him, so he'll remember me!"

"That is impossible," said the Wind, "for I'll blow mightily with cool air."

"Then I'll freeze him to death!"

"Alas, my friend," said the Wind, "I'll stop blowing. And the Frost without the Wind has no strength."

And so the man healthy and happy went his way.

ВЧИМОСЯ ПО-УКРАЇНСЬКИ

СЛОВНИК:

Лекція дванадцята

дванадцята	- dvanadtsyata	- the twelfth
грудень	- hrooden'	- December
зима	- zyma	- Winter
замерзає	- zamerzaye	- it freezes
груда	- hrooda	- clod, lump
лід	- leed	- ice
їздять	- yeezdyat'	- they ride
санки	- sanky	- a toboggan
молодь	- molod'	- youth
старші	- starshee	- adults
лещета	- leshcheta	- ski
ґринджоли	- gryndsholy	- sleigh
приходить	- prychodyt'	- he comes
Св. Миколай	- Svyatyi Mykolai	- St. Nicolaus
приносить	- prynosyt'	- he brings
чекають	- chekayoot'	- they await
цілий рік	- tseelyi reek	- the whole year
дарунки	- darunky	- the gifts

Місяць грудень — це перший місяць зими. У грудні замерзає земля на груду. У грудні лід на ріках і ставках. В Україні у грудні сніг. Діти їздять по снігу санками, молодь і старші - лещетами. Селяни їздять ґринджолами. Ґринджоли і сани їздять по снігу тихенько. У грудні до дітей приходить Святий Миколай і приносить дарунки. Маленькі діти чекають Святого Миколая цілий рік.

The Great Hetman Mazeppa

(1687 — 1709)

Ukraine in the time of the brave Kozaks had many Hetmans that were both valiant and wise.

The most successful conqueror was Bohdan Khmelnytsky whose army amounted to 200.000 men and who was the greatest army leader in Europe at the time. But the greatest Hetman-politician was Ivan Mazeppa.

The Russians, who became allies of Ukraine in 1654 more and more began to behave in Ukraine as hosts of the country. The Russian Czar—Peter the Great—sent his men to suppress and plunder Ukraine and forced Ukrainian soldiers to fight the Russian enemies in the North and to work on erecting Russians' biggest city—St. Petersburg. The Free Kozaks had to perform slave labor and that "Venice of the North"—St. Petersburg—was built on Kozaks' bones.

Ivan Mazeppa who became Hetman in those times grave for Ukraine had a very difficult task. To save his people from physical extinction he had at the same time to act as a friend of the Czar in order to prevent new terror. The young Czar Peter the Great was charmed by the personality and wisdom of the aging Mazeppa and often took his advice and considered him his friend.

Mazeppa built churches, monasteries and schools, helped the poor and weak but he considered his greatest task to free Ukraine from the Russian "friendship." Possessing great knowledge, wisdom and education he was close to many leading men in Europe and finally asked King Charles XII of Sweden to help Ukraine to fight the Russians. Charles XII was an enemy of Russia and a successful conqueror of many lands but he marched into Ukraine too soon. The country was not prepared yet. The major elements of the Ukrainian army were still in the Far North. When Mazeppa joined King Charles with his small army of Kozaks, Peter I marched into Ukraine with great wrath, killing the innocent population, burning and destroying the towns. Of Mazeppa's capital—Baturyn—only one small hut survived.

The decisive battle was fought at the city of Poltava on July 9th, 1709. The Swedish army was exhausted King Charles was wounded, Mazeppa's forces were too small and so the Russians won the battle. Hetman Mazeppa and King Charles with the remaining forces retreated into Moldavia, at that time a part of Turkey. The Great Hetman Mazeppa soon died there heartbroken because of the failure which was not his fault.

Czar Peter I of Russia commanded his Church to curse Mazeppa's name during the services. It is done so 'till this very day in the Russian churches for the Russians are scared even of the great Mazeppa's ghost! They know that a time will come when the spirit of the Great Mazeppa will lead the Ukrainian people to heroic deeds and bring about the downfall of the Russian empire and the rise of Ukraine as well as many other nations now suffering under the Russian yoke.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Story by R. ZAWADOWYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations by: P. CHOLODNY

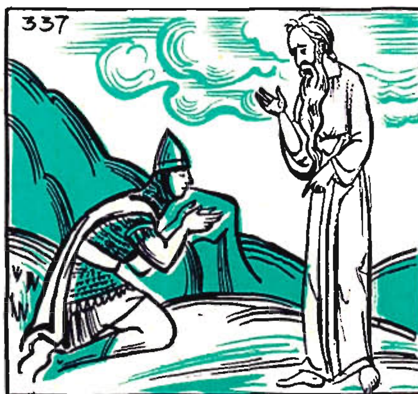
БОГУТА-БАГАТИР — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHUTA THE HERO

РОЗДІЛ XVI: КАМІННИЙ СОН — *CHAPTER XVI: THE STONE-DEEP SLEEP*

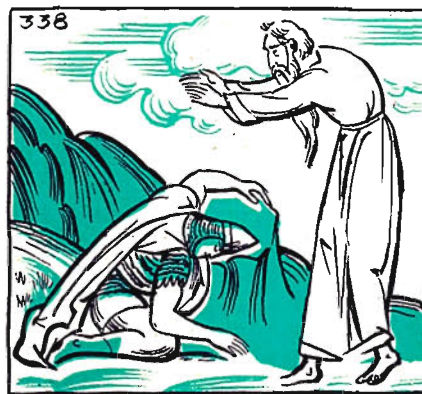
— Моє серце кам'яніє з болю!.. Я ж так любив свою рідну матір-землю!..

"My heart is becoming like stone from pain... I loved so much my dear motherland!"

— Зроби, чародію Ясновиде, щоб я діждав дня визволення!

"Do what you can, sorcerer Yasnovyd, that I should see the day of liberation!"

— Твій біль оберне тебе у камінь! — промовив чародій.

"Your pain will turn you into stone," said the sorcerer.

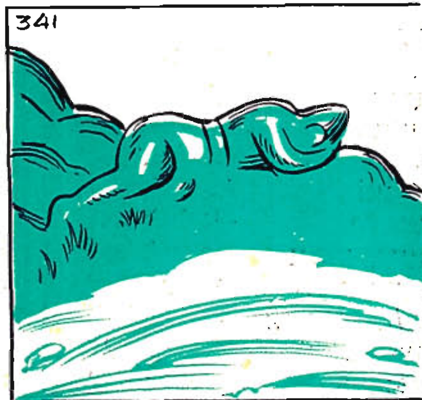
— Але через триста років тебе розбудить сурма, що скликатиме борців за волю.

"But after three hundred years, you will be awakened by the bugle, which will call together all fighters for freedom."

Усміхнувся Богута-багатир і, кам'яніючи, схилився до землі...

Bohuta smiled and changing into a stone, bent toward the ground.

І триста років лежала на острові Хортиці скеля, похожа на сонного лицаря...

And so for three hundred years on the island of Khortytsia there was a cliff with the likeness of the sleeping Hero.

(Кінець)
(The End)